PRELUCRAREA DATELOR CU CARACTER PERSONAL ÎN SECTORUL FINANCIAR

Galina CILINGHIR

CZU: 342.721:343.522:336 cilinghir.galina@gmail.com

Processing of personal data as part of the financial sector improves the workflow of the financial entities. The study demonstrates the legal relationship between the operator of personal data and the subject of personal data. One of many aspects in personal data processing is the division of personal data needed in different financial entities , and this study shows the relationship between some financial entities.

Definiţia datelor cu caracter personal ne oferă Directiva 95/46/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecţia persoanelor fizice în ceea ce priveşte prelucrarea datelor cu caracter personal şi libera circulaţie a acestor date [1], inspirată din textul Convenţiei 108, care prevede: „date cu caracter personal înseamnă orice informaţie referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă [...]. O persoană identificabilă este o persoană care poate fi identificată, direct sau indirect, în special prin referire la un număr de identificare sau la unul, sau mai multe elemente specifice, proprii identităţii sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale”. Este de remarcat că anume această definiţie este transpusă cu exactitate în Legea Republicii Moldova cu privire la protecţia datelor cu caracter personal în redacţie nouă, adoptată la 8 iulie 2011. Datele cu caracter personal sunt orice informaţii care se referă la o persoană fizică identificată sau identificabilă. Informaţiile diferite care, adunate, pot duce la identificarea unei anumite persoane constituie şi ele date cu caracter personal.

RGPD protejează datele cu caracter personal, indiferent de tehnologia utilizată pentru prelucrarea datelor respective – este „neutră din punct de vedere tehnologic” şi se aplică atât prelucrării automate, cât şi prelucrării manuale, cu condiţia ca datele să fie organizate potrivit unor criterii predefinite. Prin prelucrarea datelor cu caracter personal se înţelege orice operaţiune sau serie de operaţiuni care se efectuează asupra datelor cu caracter personal prin mijloacele automatizate sau neautomatizate, cum ar fi: colectarea, înregistrarea, organizarea, stocarea, păstrarea, restabilirea, adaptarea ori modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, dezvăluirea prin transmitere, diseminarea sau în orice alt mod, alăturarea ori combinarea, blocarea, ştergerea sau distrugerea. Domeniul de aplicare al Legii privind protecţia datelor cu caracter personal se răsfrânge în egală măsură atât asupra prelucrărilor ce se efectuează în mod automatizat în format electronic, cât şi prin alte mijloace decât cele automatizate. De exemplu: în cazul prelucrării datelor cu caracter personal ce se regăsesc în fişierele

stocate pe suport de hârtie, magnetic (CD, DVD, HDD etc.) în sistemele automatizate, manuale sau mixte, gestionate de către entitate.

Articolul 5 din Regulamentul general privind protecţia datelor stabileşte principiile care reglementează prelucrarea datelor cu caracter personal. Aceste principii se referă la următoarele: legalitate, echitate şi transparenţă; limitări legate de scop; reducerea la minimum a datelor; exactitatea datelor; limitări legate de stocare; integritate şi confidenţialitate.

Conform prevederilor Legii nr. 133 din 08.07.2011 privind protecţia datelor cu caracter personal, subiectul datelor cu caracter personal este o persoană fizică identificată sau identificabilă.

Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal evidenţiază următoarele drepturi subiecţilor de date: dreptul de a fi informat; dreptul de acces; dreptul de rectificare. Dacă datele cu caracter personal sunt inexacte, operatorul de date trebuie să le corecteze; dreptul de opoziţie; dreptul la restricţionarea prelucrării; dreptul la ştergere; dreptul la portabilitatea datelor; dreptul la contestare; procesul decizional individual automatizat, inclusiv crearea de profiluri.

Identificarea subiectului de date se va face doar dacă scopul pentru care se face prelucrare este absolut indispensabil. Operatorul are obligaţia de a asigura că datele care nu mai necesită identificarea subiectului de date sunt şterse. Se interzice ridicarea actului de identitate sau obţinerea copiei de pe acesta, dacă legea nu prevede altfel.

Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecţia datelor cu caracter personal defineşte consimţământul subiectului datelor cu caracter personal ca orice manifestare de voinţă liberă, expresă şi necondiţionată, în formă scrisă sau electronică, conform cerinţelor documentului electronic, prin care subiectul datelor cu caracter personal acceptă să fie prelucrate datele care îl privesc [2].

Operatorul trebuie să fie în stare să probeze existenţa consimţământului. Consimţământul nu poate avea efect retroactiv. Existenţa consimţământului nu exonerează operatorul de la celelalte obligaţii prevăzute de lege. Drepturile subiectului de date cu caracter personal se manifestă sub formă de obligaţie care revine corespunzător şi persoanei împuternicite de operator.

Operatorul de date cu caracter personal este persoana fizică sau persoana juridică de drept public sau de drept privat, inclusiv autoritatea publică, orice altă instituţie ori organizaţie care, în mod individual sau împreună cu altele, stabileşte scopurile şi mijloacele de prelucrare a datelor cu caracter personal prevăzute în mod expres de legislaţia în vigoare**.** De exemplu: în cazul în care BNM şi/sau entităţile ce participă la circuitul financiar-bancar va/vor stabili scopurile şi procedurile de colectare, stocare şi prelucrare în continuare a unor date cu caracter personal în sisteme de evidenţă automatizate, manuale sau mixte, se va/vor constitui în calitate de operator/i al/i acestor date.

Operatorul de date cu caracter personal are obligaţia de a obţine de la persoana/ele împuternicită/e clauza de confidenţialitate (de nedivulgare a informaţiilor care au fost cunoscute în virtutea funcţiei exercitate), care va cuprinde răspunderea pe care o

poartă acesta/ea în ordine civilă, contravenţională sau penală, chiar şi după rezilierea/încetarea raportului juridic civil.

Prelucrarea datelor cu caracter personal încredinţate trebuie să fie îndeplinită doar în scopurile stabilite exhaustiv şi asupra cărora subiectul datelor cu caracter personal şi-a manifestat consimţământul în formă scrisă. Operatorul de date cu caracter personal trebuie să se înregistreze în calitate de operator de date cu caracter personal asupra propriilor sisteme de evidenţă.

Persoana împuternicită de operator poartă răspundere solidar pentru acţiunile săvârşite la indicaţia operatorului şi/sau la propria iniţiativă.

Ca susţinere a celor expuse mai sus in limitele temei alese identificăm structura interacţionării structurilor de drept in sectorul financiar. La baza acestei structuri stă Legea nr 133 privind prelucrarea datelor cu caracter personal care reglementează relaţiile de drept dintre instituţiile financiare. Ramurile acestei structuri sunt independente, dar in limitele Legii nr. 133 interacţionează între ele: Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal; Comisia Naţională a Pieţei Financiare, Uniunea Naţională a Executorilor Judecătoreşti; Serviciul Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor. Astfel, CNPDCP duce responsabilitatea în vederea îndeplinirii obligaţiilor care revin operatorilor de date cu caracter personal. CNPF este organul principal care permite pieţei financiare printre care enumerăm – Organizaţii de Creditare Nebancară, Asociaţii de Economii şi Împrumut; Birourile Istoriilor de Credit; Brokerilor de asigurare şi reasigurare, să îndeplinească cerinţele Legii şi a CNPDCP. UNEJ are un rol executoriu care îndeplineşte, dar nu se limitează la respectarea prevederilor unei singuri legi. SPCSB analizează rapoartele efectuate de entităţile sus-menţionate, dar rolul lor este de a verifica legalitatea pur financiară.

Referinţe:

1. Directiva 95/46/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecţia persoanelor fizice în ceea ce priveşte prelucrarea datelor cu caracter personal şi libera circulaţie a acestor date. În: *Jurnalul Oficial al Comunităţilor Europene* L 281 din 23 noiembrie 1995, pp. 31-50, art. 2, lit. a).
2. Lege nr. 133 din 08-07-2011 privind protecţia datelor cu caracter personal. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 14.10.2011, nr. 170-175, art. 492.

Recomandat
***Lilia CHIRTOACĂ**, dr., conf. univ.*